

THESES PHILOSOPHICÆ,

Quas, Propitio Numine, *Generosi* ADOLESCEN-
TES ad Lauream *Philosophicam*, in Collegio MA-
RISCHALLANO *Universitatis CAROLINÆ*
ABREDONENSIS Aspirantes, ad diem 23 *Maij*, horis
solitis in novo dicti *Collegii Auditorio*, doctorum subijcient examini.

Præside GULIELMO SMITH.

CANDIDATI.

Alexander Forbes à *Foveran*,
Alexander Laulon,
Alexander Seton,
Alexander Ouchterlony,
Carolus Paton,
David Cumming,
Georgius Frazer,
Georgius Johnston,
Georgius Keith,
Georgius Middleton,
Gulielmus Dalgarno,
Gulielmus Forbes,
Gulielmus Gordon *unus*,
Gulielmus Gordon *alter*,

Gulielmus Iaffrey,
Gulielmus Sinclair,
Gulielmus Paterfon,
Iacobus Gordon,
Ioannes Forbes,
Ioannes Mackglassion,
Ioannes Calder,
Ioannes Smith,
Iosephus Robertson,
Patricius Legie,
Richardus Frazer,
Robertus Forbes,
Robertus Mill.

*Quibus, ut amicorum votis satisfieret, eos, qui annis superioribus in eadem
fuere Classe, adiunxit.*

Alexander Arbuthnot à *Knox*,
Carolus Gregory,
Carolus Leslie,
Georgius Gordon,
Georgius Leslie à *Balquhain*,
Georgius Manson à *Bridgend*,
Gregorius Mackgregor,

Gulielmus Pedder,
Hercules Skinner,
Ioannes Gordon de *Achynachie*,
Ioannes Mackdonald,
Ioannes Mackenzie de *Ardloch*,
Robertus Iaffrey,
Rodericus Hosack,
Rodericus Mackenzie.

ABREDEIS, Excud. bat IOANNES FORBESIIUS, URB. S.
& UNIVERSITATIS Typographus, Anno Dom. 1700.

ILLUSTRI AC GENEROSO VIRO,

D. ALEXANDRO SETON
à PITMEDDEN, Equiti Baronetto.

HONORANDE MAECENAS,

Quum Ingenui sit animi, ut, quibus satisfacere nequeamus, iis nos plurimum debere agnoscamus: Hocce *Philosophia* nostræ specimen, rude licet, ad Te, cui ingenioli nostri, si qui sint, foetus potissimum debentur, accedit; Non ut *Tuos* ex Nobili Stemmata celebret *Natales*; nec ut magnanimi *Patris* intemeratam fidem & præclara facta recolat; Neque ut *Tua* commemoret *Merita*, sive in puriorem *Religionem*, quam non minus doctè quàm intrepidè, palam & ubique, semper asseruisti; sive in *Patriam*, cui in supremis rerum, tum Civilium, tum Criminalium *Tribunalibus*, summâ cum integritate, & sine vel minimo rei familiaris incremento, jura dixisti; sive in *Literas* & *Literatos*, dum hos benignè foves & fulcis, & illas assiduè & foeliciter colis & promoves; aut denique in *Almam* tuam *Matrem*, quam Beneficiis cumulas, & Virtutibus Ornas: Sed ut submissè, officiosè, & eâ, quâ par est gratitudine profiteatur, quot, quantisque indefinientis munificentia, & propensissimi favoris vinculis, per plurium annorum seriem, Immerito complexus sis, Tibique in perpetuum obstrinxeris,

H. M.

Devotissimum ac Humillimum
tuum Servum,
GUL: SMITH.

Idem est DEUM sequi & parere Rationi, Plutarch.

P R Æ F A T I O.

PHILOSOPHIA est rectus Rationis Humanæ Usus: Ratio est ingenuus *Mentis* vigor, vel vis & activitas, *Menti* à *DEO* concessa, quâ facultates suas, circa propria objecta, legitime & utiliter exerceat, & quæcunque ad *Sui* perfectionem conferunt, cognoscat & eligat. Vana, si non noxia, est *Philosophia*, quæ *DEI* & *Nostræ* cognitionem non promover, & ad *Hominum* Felicitatem, vitæque usum non conducit: *Philosophorum* ergo albo proscribendi sunt, Infames *Varinus*, *Hobbesius*, & *Spinoza*, cum impio *Epicuræorum* grege, qui *DEUM* ipsiusque *Providentiam*, è mundo tollere conati sunt: Et ad hos accedunt, quicunque telis ex *Philosophiæ* armamentario depromptis, ad *Religionem* subvertendam, morum licentiam fovendam, aut *Sacrarum* *Litterarum* fidem & *Authoritatem* enervandam abutuntur, & dum *Philosophari*, i. e. sapere videntur, evanida sectantur insomnia. Nam *genuina Philosophia* est, quæ *Religionem*, adversus *Atheorum* impetus, & *Sacras Scripturas*, adversus *Infidelium* insultus tuetur, Et exitiales, quibus *Religio* premitur, errores in generis humani perniciem & opprobrium hinc pullulasse videntur, quod vel penitus spreta, vel non satis exculta fuerat, vera & germana *Philosophia*, Quæ (ut ait *Agustin.* L. 2. De Ord. c. 5.) Nullum aliud habet Negotium, quam ut doceat, quod sit omnium rerum principium sine principio, quantumque in eo maneat Intellectus, quidve inde in nostram salutem sine degeneratione manaverit.

I. *Mens humana* se cogitare i. e. ratiocinari, intelligere, velle &c, immediatâ perceptione, & intimâ conscientiâ deprehendit: Impossibile autem est, ut *Hoc*, quod *Cogitat* sit *Nihil*; *Mentem* ergo existere, est tantæ certitudinis veritas, ut nullâ dubitandi licentiâ convelli possit; Sed rationes in contrarium ductæ, eandem magis magisque stabiliant.

II. *Mens* evidenter percipit, Se *Corpori*, i. e. *Substantiæ* extensæ, arctissimo fœdere ita unitam esse, ut in se invicem indefinenter agant, & reciprocum intercedat *Cogitationum* & *Motuum* commercium; Et *Sensuum* testimonia *Aliorum Corporum* existentiam indubiam reddunt.

III. *Mens* dum attentè contemplatur, nihil in Se *Cogitatione*, nec in *Corpore*, extensione prius invenit; ergo *Cogitatio* & *Extensio* sunt *Mentis* & *Corporis* attributa primaria; Hæc autem se invicem Excludunt, & in nullo determinato conveniunt, *Mens* igitur & *Corpus* sunt *Substantiæ* diversissimæ.

IV. *Mens* & *Corpus* existunt, ergo *Aliquid ab Aeterno* existit; Nam aliquid ex *Nihilo* sine *Causa* emergere nunquam potuit, sed si *Res* habuerit principium, utcunque remotum fingatur, vel oriebatur ex *Nihilo*, quod est Impossibile, vel agnoscendum est *Ens aliquod ab Aeterno*, rerum omnium *Causa*.

V. *Aliquid ab Aeterno* existit; quod est *Aeternum*, nullam habet existentiz

Causam, ab essentia sua diversam, sed vi & perfectione suae naturae existit; Quod nullam habet Causam, Non potest non esse, Nam Ratio existendi, nempe ejusdem Essentia, semper est eadem; ergo *Ens*, quod ab *Aeterno* exiit, *Necessario existit*.

VI. *Ens* aeternum & necessarium existit, ergo est *Ens*, habens omnem perfectionem possibilem, i. e. Potentiam, Sapientiam, Bonitatem &c. Nam si non habeat, tum possibile est *Ens perfectius* i. e. Potentius &c. Quod ipsius existentiam impedire potest; Sed *Entis* necessarii existentia impediri nequit, quum non possit non esse. Omnes autem *Entis Aeterni* perfectiones, sunt infinitae, i. e. Nullo terminantur defectu, alias *Ens*, habens omnem perfectionem possibilem esset Imperfectum.

VII. *Ens* aeternum est omnimodè perfectum, *Enti* perfectissimo nihil deest; At *Enti* successivo praeteritum & futurum *Desunt*, *Ens* ergo *Aeternum Successivum non est*.

VIII. *Ens* aeternum est omnimodè perfectum, ergo est *Immutabile* i. e. existit in eodem semper statu, & eodem penitus modo: Nam si aliquam subiret mutationem, tum vel amitteret aliquid, quod habuit, & sic desineret esse omnimodè perfectum; Vel acciperet aliquid, quod antea non habuit, & sic ante Mutationem non fuisset omnimodè perfectum.

IX. *Ens* aeternum est necessarium & Infinite perfectum; At *Mens Humana* non ita se habet; Nam quum omnium suarum perfectionum conscia sit, nulla tamen aeternae existentiae superest conscientia: Nullum in se Indetectibilitatis experitur principium, quum sit tantum fluxarum Cogitationum series: Et varios in se agnoscit defectus, qui in *Rem* omnimode perfectam cadere nequeunt, ergo *Mens Humana non est Aeterna*, &c. Et quum in omnibus hominibus, similes observentur imperfectiones, evidens est, *Nullum Hominem esse Aeternum* &c.

X. *Ens* aeternum est Immutabile, at hoc *Corporum Systema* quod dicitur *Mundus*, continuas partium suarum subit Mutationes, ergo *Mundus non est Aeternus*. Praeterea dierum & noctium vicissitudines, aliaeque successiones mundanae cum aeternitate pugnant.

XI. *Ens* aeternum habet omnem perfectionem, *Materia* ergo non est aeterna; Nam *Materia*, in cujus essentia nihil praeter partium extensionem, figuram &c. occurrit, Est omnis activitatis expert, & quoad operationes, à Causis externis penitus dependens.

XII. *Mens* percipit nec *Se*, nec *Mundum*, nec *Materiam* fuisse ab aeterno, est ergo *Ens ab his diversum, Aeternum, necessarium & Infinite perfectum* i. e. *DEUS*; Nam *DEUS* est *Ens*, habens omnem perfectionem possibilem; Sed si non jam existat, impossibile est ut unquam existat, quia si poterit esse, etsi jam non sit, haberet principium & sic non esset *DEUS*; si nunquam poterit esse, tum est impossibile, & sic *Omnimoda perfectio possibilis erit impossibilis*, nisi *DEUM* esse agnoscatur.

XIII. *DEUS*

XIII. DEUS est omnimodè perfectus, ergo est *Unus*; Nam si didentur plures est aliquid, i. e. *Perfectio*, quo à se invicem distinguuntur, erit igitur aliqua perfectio in uno, quæ non est in alio, & sic unus non habebit omnem perfectionem.

XIV. DEUS nunquam incepit, ergo *Nunquam desinet existere*; Nam nulla suppetit ratio, cur *Ens*, quod vi suarum perfectionum semper existit, non semper existeret.

XV. DEUS est summè perfectus, ergo *Summè Verax*; Nam *Ens* in quo, nulla est imperfectio, non potest tendere in non *Ens*, h. e. pro Instituto suo habere non *Ens*, sive non Bonum, sive non verum: At omnis falsitas, vel fraus est non verum. & consequenter non *Ens*, & non Bonum, quum hæc tria sint idem.

XVI. DEUS nullam habet Causam, ergo est *Causa omnium*: Nam quicquid existit, vel fuit æternum, & sic est DEUS, vel in tempore *Productum*, & sic vel à *Se*, quod implicat, vel *Ab alio* quod est, vel *Æternum* i. e. DEUS, vel productum ab *Alio ente* producto, & hoc *Ab alio* in Infinitum, sed Infinita series *Entium ab alio*, i. e. Effectuum, est impossibilis; Nam omni effectui, est aliqua Causa prior, sed serie Infinita non potest esse aliquid prius. Præterea DEUS non esset summè perfectus, modò aliquid existeret, quod ab *Eo* non esset; Nam *Ens*, à quo omnia sunt, est perfectius illo, à quo nihil, aut quædam tantum sunt.

XVII. DEUS solus est æternus i. e. à *se*, i. e. *Independens*, ergo *Omnia* à DEO *Dependent*, Non solum quoad *Productionem*, quum ex nihilo oriri non poterant; Sed et quoad *Conservationem*; Nam quum non existant necessariò, nulla est ratio, cur ex eo, quod existant hoc instanti, pergant existere sequenti; Denique cuncta à DEO in *Operationibus* suis dependent, Nam ut DEUS dat rebus omnibus *Esse*, & porro *Esse*, ita vires suas exercere i. e. *Operari*: DEUS ergo *Conservat & Regit opera sua*, & cum iisdem *Concurrit*; Hæcque dicitur *Providentia Divina*, quam qui tollunt, Naturæ Divinæ perfectiones extinguunt; Nam est Ea *Immensa activitatis Divina sphaera*, sine qua frustra est *Sapientia, Bonitas, Justitia &c.*

XVIII. DEUS est Infinitè perfectus, ergo *Infinitè Felix*, i. e. Vegetissimo & optimo perfectionum suarum fruitur statu: Si infinitè scelix, tum nullâ nec necessitate, nec indigentia impulsus *Cuncta* produxit; *Quæcumque ergo existunt a libera DEI voluntate producta sunt.*

XIX. DEUS est Inhinitè perfectus ergo *Sapientissimus*, sapientia agit propter finem, & infinita sapientia propter finem optimum: Finis autem optimus est naturæ optimæ & perfectissimæ i. e. *Divinæ*, manifestatio & expansio, & rerum productarum sclicitas vel bonum: DEUS ergo cuncta produxit ut pro modulo, Originis, suæ Authorem adumbrarent, & ut entia Rationalia DEO sclicitatis fonte fruerentur.

XX. DEUS est universi Rector, *Cuncta ergo Ipsius subjiciuntur Imperio*: Omne autem imperium, quibusdam administratur legibus, quas diversas, pro

diversa rerum subditarum ratione, *Materialibus* nempe, & cæco impetu actis *Mechanicis* & necessarias quasdam, & *Rationalibus* leges liberis ipsarum naturis dignas & congruas, posuit DEUS.

XXI. DEUS *Rationalibus* leges posuit, ergo *Homines* *isidem* obsequi tenentur, quum *IUS* regendi, legesque ferendi, sine obligatione ad parendum intelligi nequeat. Ut autem Lex, ad *Obsequium* obstringat, necessario requiritur Cognitio tum *Legislatoris*, tum ipsius *Legis*; DEUS ergo hominem, iis potentiis & facultatibus, quibus in DEI, & legum ipsius noticiam deveniat, donavit; et quia Lex Divina, viribus ingenii hominibus congeniti, & ex consideratione naturæ Divinae & Humanae investigari potest, dicitur *Naturalis*, quam *Tullius* l. i. de ll. definiivit, *Rationem summam instam à Natura* (vel potius Naturæ Authore) *Quæ jubet ea, quæ sunt facienda prohibetque contraria*: Obedientia ad quam Lex Divina obstringit, quia Hominem DEO religat, dici solet *Religio*, quæ est *Obligatio, quæ Creaturæ Rationales, cultum dignitati Naturæ Divinae, & creaturarum dependentiæ congruum, DEO præstare tenentur*.

XXII. Homines ad *Religionem* obligantur, *Obligatio* autem est *Actus Legislatoris*, quo actiones legi suæ conformes, necessarias esse iis, quibus lex fertur, indicat: Illæ solum actiones hominibus sunt *Necessariae*, quæ cum ipsorum connectuntur *Felicitate*, nullæ autem actiones possunt cum *Felicitate* humana connecti, nisi quæ, ad *Finis* à DEO in rerum productione propositi, prosecutionem conducunt; Sed DEUS in Creatione, voluit suarum perfectionum manifestationem i. e. *gloriam suam*, & aliorum entium *Rationalium felicitatem*: Et eadem constantissima voluntas, à quibus rebus omnibus datum est *Esse*, vult eas porro *Esse* & valere h. e. *conservari*, & frui perfectissimo virium ipsis intrinsecarum statu, i. e. *Felicitate*: Quum autem eadem sit voluntas *creandi* & *conservandi* homines, certum est DEUM velle omnes homines huic voluntati obtemperare & inservire; obligantur ergo homines, cum DEI voluntate congruenter agere i. e. *DEUM colere & honorare*, & *Sui aliorumque felicitati studere*: Quæcunque ad hos fines conducunt hominibus, officii ergo incumbunt, & *lege naturali præcipiuntur*; Et quæcunque eisdem *Impediunt, prohibentur*.

XXIII. DEUS est universi *Rektor*, & *Legislator*; sed debile est *Imperium*, contemptæ *Leges*, & languida *Obedientia*, sine *Premiis*, quibus provocetur *Virtus*, & *Pænis*, quibus coerceatur *Improbitas*; *Lex* autem nimis sunt *Premia*, quæ nequeunt malum, nisi maximum, in quod obsequii ergo incurrimus pensare, nosque sub eodem solari; Et *Inefficaces* sunt *Pænae*, si beneficia & voluptates omnes, quæ nobis ex legum violatione exurgere possunt, non superent. Sed si *Premia* & *Pænae* cum hac vita terminarentur, ejusmodi essent, quæ ad obsequium non obstringerent, quum sæpe ex fraude, vindicta aliisque sceleribus major, quam ex contrariis virtutibus, exurgat *Utilitas*; & *Mala* è contra quibus premuntur *Probi*, graviora sint, quam ut quævis hujus vitæ commodo levare aut pensari possint; *Premia* & *Pænae* ergo *Sunt hac vita periculosa*. Præterea DEUS est

est *Iustus*, *Iustitia* æquissimam præmiorum & pænarum distributionem exigit, i. e. *Ut bonis bene, & malis male fiat*; sed *boni* in hac vita, gravissimis sæpe premuntur *æumniis*, & *improbi* divitiis honoribus, aliisque vitæ bonis affluunt, postulat ergo *Iustitia* divina *Statum Futurum*. Denique DEUS voluit se ab omnibus *colî*, i. e. amari &c. Voluitque media omnia ad sui Cultum hominum mentibus ingenerandum efficacissima; Sed *Anima* immortalis est medium multò efficacius, quam ejusdem *interitus*, ergo voluit DEUS *Animam esse immortalem*.

XXIV. *Mens* evidenter percipit DEUM, sibi legem præmiis & pænis munitam, posuisse; Sed tristi experienciâ compertum habet, suas facultates non tantum limitatas, & ad pauca se extendere, sed & etiam ita vitiatas esse, ut *Ratio* humana, aliis destituta subsidiis, & sibi permixta, in mille portenta & errorum monstra ruat, etiam circa res maximè vulgares, & multò magis, dum ad DEUM resque spirituales assurgere nititur; *Ratione* igitur deficiente, plurimis libidinum monstris, & lascivientis ingenii superfectionibus corrupta, & in rebus maximi momenti caligante; Vel *Homo* creationis suæ fine i. e. Conformitate cum natura *Divina*, & sua *Felicitate*, necessario excidet, vel nova & clarior legis *Divinæ* manifestatio, quæ *Rationis* defectus suppleat, & officia erga *Legislatorem* monstret, est menti, crassis ignorantia & errorum nebulis obsopitæ, indulgenda: Eadem ergo benigna voluntas, quæ voluit hominem esse, & sui aliorumque felicitati studere, vult etiam *Mentem*, post prioris *Luminis*, i. e. *Rationis*, jacturam et imminutionem, novo, & si visum fuerit, majore *Lumine* perfundi: Et ut quævis incogniti patefactio, dicitur *Revelatio*; ita manifestatio naturæ & voluntatis *Divinæ*, ultra quod *Ratione* cognoscitur, dicitur *Revelatio Divina*, cujus 1° possibilitatem & 2° necessitatem, expendemus.

XXV. DEUS omnes quibus fruuntur, *Potentias* hominibus concessit, ideo non tantum potest, *Eadem* depravatas resarcire, sed & etiam augere, ita ut ad præura modo perfectiori, *Mens humana* se extendere possit. Præterea *Rationalibus* essentiale est, Se suaque arcana aliis communicare posse, DEUS ideo multò magis, abdita ac *Rationi Humana* impervia pandere, & ut, quæcunque velit, homines intelligant & percipiant, efficere potest. Denique, prædictiones & oracula indubium reddunt, genus humanum *Revelationis Divinæ* possibilitatem agnovisse.

XXVI. Potest DEUS *Mentem* pleniore & perfectiore Sui manifestatione, quam quæ *Ratione* acquiritur, illuminare; Et eadem constantissima voluntas, quæ voluit hominem esse felicem, vult etiam ut cuncta ad felicitatem consequendam necessaria adint; sed ante exortum *Revelationis* jubar, vel adventum *Moscos* & *CHRISTI*. 1° Omnium mentes, etiam circa felicitatem, resque maximi momenti, tantâ jactabantur incertitudine, ut Principia in quibus acquiescere possint vehementer desiderarent; Inde, *Syllabæ* & *Oracula* tanto

erant in honore; *Numa* & *Mahometes* Religionem & leges *cælitus* se accepisse commenti sunt, gentisque omnes, quævis vel *Revelationis* larvam, avidissimè amplexæ sunt; Et 2. Rationis impotentia & cæcitas, omnium fere gentium *Religionem* aut penitus delevit, aut in Polytheismum, Idololatriam & insana cultus deliria mutavit, & in omnia flagitiorum genera, genus humanum præcipitavit: Quum ergo ratio humana, tum penitus corrupta, impar fuerat generi humano, ad *Veritatis* & *Virtutis* iramitem reducendo, *Omnimodò necessaria erat Revelatio.*

XXVII. *Ratione* humanà depravatà, & ad *Felicitatis* iter monstrandum ineptà, necessarium est *Divinæ Revelationis* auctarium, potest igitur mens *DEI*, *Suggestionem* vel *Inspirationem* ab illusione & impostura distinguere, alias menti potius torquendæ, quam perficiendæ inserviret: Quum autem omnis *Revelatio*, vel facta sit homini *Immediatè*, ut *Mosi*, *Prophetis* & *Apostolis*, quos *DEUS* alloquutus dicitur; vel *Mediatè*, illis nempe, qui *Revelationem* ab inspiratis *Voce* vel *Scripto* accepere; Mens sollicitè quærit, 1. An revelationem sibi factam certò cognoscere possit; & 2. An de revelatione alteri facta certò constare possit?

XXVIII. Mens in iis, quæ *Immediatè percipit*, sunt per se nota, aut *Legitimo ratiocinio ex Evidentibus* deducuntur præmissis, tantam agnoscit *Certitudinem*, ut nulla super sit dubitatio, sed mens plenè in iis acquiescat: *DEUS* ergo, qui menti tantam circa res alias certitudinem adipisci concessit, potest *Semet* ita menti manifestare, ut intellectus *Impulsum Divinum* vividissimè percipiat; rebusque sic patefactis promptissimè assentiatur; Firmissimus autem hic *Assensus*, qui ex immediato *Spiritus Divini* influxu oritur, nulla alia eget *Sui* probatione, magis quàm Sol in Meridiano constitutus, & dicitur *Fides* i. e. *Acquiescentia vel recumbentia mentis, in una vel pluribus propositionibus propter DEI veracitatem*: De qua eleganter *Basil:* in Psalm 115. *Fides*, inquit, *Quæ est supra methodum ratiocinandi, trahit Animum ad assensum: Fides quæ non geometricis demonstrationibus, sed efficacibus Spiritus S. operationibus ingenerata est.*

XXIX. Mens *Revelationem* sibi factam, certò dignoscere potest; Sed ut nobis, de *Revelationis* alteri factæ *Certitudine* constet, necessum est, vel 1° Ut nos similem, cum *Inspirato*, illapsam & *Operationem* experiamur, vel 2° Ut sufficientia & irrefragabilia suppetant *Revelationis* indicia & documenta. Prius quærere, est non minus absurdum, quàm si quispiam ab utero cæcus, non obstante aliorum testimonio, negaret esse solem, vel diem, vel lucem, ni facultate visivâ, pariter cum iis, qui hæc existere testantur, fruatur. Assentiendum est igitur *Revelationi* alteri *Factæ*, modò adsint documenta & motiva *Fide digna.*

XXX. *Revelationis* indicia & *Credibilitatis* motiva, alia esse nequeunt, quàm quæ vel à *Persona inspirata*, vel à *Re Revelata*, vel denique à *Testimonio Divino* *Revelationem* confirmante, desumuntur.

XXXI. 1. Ut *Homo* fidem mereatur, requiritur tum *Sapientia* id est cognitio, prudentia &c. Tum *Probitas*, quæ in eo elucet, quod quis vitam ex optimis

timis præceptis agat, volensque, *Revelationis* ergò, cuncta spernat commoda & aggrediatur pericula.

XXXII. 2. Ut *Res Revelata* sit fide digna, non tantum debet esse *Sibi*, & evidentibus *Rationis Principiis*, in singulis *Conjona*; Quum in scriptis humanis, ejusmodi aliquando inveniantur convenientia, sed præterea requiritur, ut sit 1. *DEO Digna*, id est ipsius Authoritati & perfectionibus congrua, & qualem *Majestatem* divinam, modò homines alloqueretur, proferre deceret, quæque admirationem, reverentiam, & obedientiam *Creatori* debitam ingenerare apta sit. Et ut sit 2o *Hominibus Utilis* i. e. quæ ad *Fælicitatem* humanam conducatur, eaque quæ sunt illi *Necessaria* proponat.

XXXIII. 3o Si ad hæc, quæ *Personæ & Rei* fidem conciliant, *DEI* Testimonium accesserit, tum *Revelatio* redditur *Indubia*: *DEUS* autem aliquid Testimonio suo confirmat, vel per *Miraculum*, vel per *Prophetiam*.

Primo, *Miraculum* est productio illius, quod *Rei finitæ* potentias & vires excedit; Solus autem *DEUS*, qui rebus omnibus potentias concessit, limites præstituit, activitatis sphaeras circumscriptis, legesque pro earum actionibus posuit, potest naturæ ordinem, à Se stabilitum mutare: miraculum igitur est *DEI* digitus & sigillum, *Missionem* Divinam confirmans, quum repugnet, *DEUM* falsariis & falsis fidem astruere, & optimos quosque & veri amantes in errorem pertrahere. Sed ut *Miraculum* fidem faciat, et *Revelationem* ab impostura et Enthusiasmo discriminet, requiritur 1o *Ut* de rei gestæ veritate constet, i. e. ut miraculum fuerit palam, sensibus obviu, et idoneis probatum testibus. 2o *Ut* effectus sit, supra naturæ, i. e. ordinis a *DEO* in Mundo stabiliti, sphaeram, et 3o ut *Miraculum*, in ordine ad *Revelationem* confirmandam, editum fuerit. *Secundo Prophetia*, i. e. Prædictio futurorum, alter est modus, *Testimonio Divino* aliquid ornandi: Nam *Is* solus, à quo omnes causæ, sive liberæ sive necessariæ, in operationibus suis pendent, et à quo possunt ad sic, vel secus agendum, determinari et excitari, omnes omnium causarum præcognoscit & prædicere potest effectus, et eventus quoscunque: *Prædictiones* ergo sunt certissimum *Revelationis* Divinæ argumentum. Si 1o inter *Prædictionem* et *Completionem* tanta intercedat temporis longinquitas, ut *Eventus* nulla sagacitate humanâ, aut causarum observatione prævideri possit, et 2o si accurata adeo et expressa fuerit eventus designatio, et circumstantiarum enumeratio, ut nullus nec conjecturæ, nec vocum ambiguitati, aut fraudi sit locus.

XXXIV: Sunt hi *Divinitatis Characteres*, qui *Revelationem* alteri factam comitari debent: Et si notabile aliquod temporis intervallum inter *Illum*, cui facta est *Revelatio*, et *Illum*, cui credenda proponitur intercesserit, alia non est quærenda *Evidentia*, quam maxima cujus *Res* capax est, quum major haberi nequeat, sed *Res gesta* majorem non patitur evidentiam, quum *Unanimum consensum* tam hostium, quam amicorum, et *Indubia* eorum, qui erant loco, tempore, et institutis, diversissimi, *Testimonia*, inspiratos aliquando vixisse, revelationes *Sibi* factas

factas, et à se *Aliis* traditas, *Miraculis* et *Prædictionibus* confirmasse; et quædam Revelationum et Miraculorum monumenta, quæ ad nos intemerata pervenerunt, reliquisse.

XXXV. *Mens humana*, utcumque petulans et difficilis, alia invenire nequit, quæ ad *Sui Acquiscentiam*, et *Revelationis Divinæ evidentiam* expetere potest: Cuicumque igitur hæc conveniant *Indicia*, indubium est eam esse *DEI Revelationem*, ipsius *Authoritate* munitam, quum *Bonitati* et *Sapientiæ Divinæ* repugnet, *Impossuram* et *Errorrem* testimonio suo ornare, vel permittere ut *Nos* debitam adhibentes curam et perspicaciam, *Nubem*, ut dicunt, pro *Juvone*, aut *Ignem fatuum*, pro *Lumine Divino* amplectamur: Sed omnia *Revelationis* indicia superius memorata, apertissime et in singulis *S. S. SCRIPTURIS* in *Vet.* et *Novo Test.* traditis conveniunt: Ad earum enim *Fidem* asstruendam, concurrunt *Sapientia*, *Sinceritas* et *Integritas* personarum; *Utilitas*, æquitas, præstantia, sublimitas et perfectio doctrinæ; *Prædictiones* et *Miracula*; Et denique consensuens *Testimonium*, et unanime suffragium innumerorum testium tempore, loco, Religione et votis dissitorum, *Mosm* et *Prophetas*, *CHRISTUM* et *Apostolos* vixisse, *sacram* hanc *Tradidisse doctrinam*, eandemque *Miraculis*, et prædictionibus confirmasse; sunt ergo *S. SCRIPTURÆ* à *DEO Revelatæ*, iisque tanquam *DEI* oraculis, *Fides* adhibenda, et *Obsequium* præstandum est.

XXXVI. *DEUS* se hominibus, in *Sacris Literis Revelavit*, est ergo *Facultas*, in mente humana, quæ *Revelationem* apprehendat & amplectatur; nempe *Fides*, quæ est *Ratione* superior, quum *Hæc* activitate propriâ *Res naturales* cognoscat, at *Illæ* per influxum *SPIRITUS DEI Supernaturalia*, & *Divinæ naturæ* et voluntatis *Arcana* percipit: Nulla tamen inter *Fidem* et *Rationem* intercedere potest contradictio; quum sint *Lumina* ab eodem *Luminum* patre *DEO*, qui sibi contradicere nequit, oriunda; Sed *Ratio* ad *Revelationem*, ut *fidus Magos* ad *CHRISTUM*, ducit.

XXXVII Si *Fides* à *Revelatione* sola pendeat, *Revelatio* est unica *Fidei* mensura et regula; *Fides* enim est *Assensus* propter *Authoritatem*, si *authoritas* fuerit *Divina*, ita erit et *Fides*, *Divina* autem *authoritas* est *Divina Revelatio*: Non est ergo *Fides ex Ecclesiæ Rom.* decretis metienda aut regenda, nec sunt *Traditiones Fidei* objectum.

XXXVIII. Quum *Revelatio* sit hominibus, in *Corruptæ Rationis* medelam à *DEO* data; Debet *Medicina* omnibus, morbo i. e. *Corruptæ ratione*, laborantibus patere; Sed omnes et singuli *Rationis* corruptionem patiuntur, non debent ergo *Oracula Sacra* linguâ peregrinâ captiva teneri, nec populus ab iisdem arceri.

XXXIX. *Revelatio* est cognitio *Supernaturalis*, tantum superans *Rationem*, quantum *miraculum Naturæ* vires transcendit: Quum igitur *Revelatio* sic quadantenus *Miraculosa*, non est temerè *fides* adhibenda iis, qui *Inspirationem* jactitant; Nam 1° qui sic *Illuminati* videri volunt, *Rationem* quâ *Inspiratio* ab *Impossura* distinguitur refugiunt, et temunt; 2°. *Imaginationis æstu* abrepti, *insomnia* pro

pro inspirationibus obtrudunt, ut *M. Teresa*, quæ asseverabat se *S. S. Trinitatis* personas vidisse: Deumque omnes creaturas, omniumque hominum dicta, facta & cogitata, in essentia sua tanquam in chrystallo ipsi ostendisse; Et *A. Bourignon* fingebat, DEUM sibi discrete revelasse *Cartesianismi* errorem esse omnium in Mundo hæreticum pessimam & maximè execrabilem, imò esse ipsissimum Atheismum explicitamque DEI rejectionem: Et 30. affatus suos *Scripturis* æquant, & tamen nulla alia *Illuminationis* suæ adducunt indicia, præter nudam ipsorum assertionem. Quum ergo nulla externa proferunt indicia, & internam, quam præ se ferunt, evidentiam, nobis intueri non licet; nulla suadet ratio, aliter de illorum affatibus, quàm de illusionibus pronuntiandum esse; nam ut *S. Puffend.* de *Con. Pol.* cum *R. C.* Alii divinos quosdam instinctus captant, ac quicquid vel morbo hæretica mens, vel stupida ignorantia, vel composita in ecstasi nequitia suggestit, pro oraculis & vivendi regulis sibi suisque similibus vendicant.

XL. Revelatio ea pandit, quæ sunt supra *Luminis naturalis* sphaeram, & *Fides* est *Ratione* superior & *Perfectior*; perfectius autem nequit ab imperfectiore comprehendere: *Ratio* ergo *Humana*, nequit *Revelationem* comprehendere; sed in *Religione* revelata agnoscenda sunt *Incomprehensibilia*, i. e. *Mysteria*, quæ *Rationi* sunt impervia: Nam *DEUS*, cujus *Existentiæ* & *Perfectionibus*, tanquam basi, omnis innititur *Religio*, est incomprehensibilis: Omnis igitur *Revelationis* fundamenta convellunt *Sociniani*, degeneret *Arrianorum* propago, dum nihil in *Religione* admittunt, quod angustæ *Rationis* modulo non metiantur & comprehendant; sicque *S. S. TRINITATIS* mysterium repudiant: *Revelationis* etenim non est *Rei Revelatæ* probabilitatem & evidentiam, sed tantum *Revelationis* *Authoritatem* expendere, quæ si rata fuerit, proscribendi sunt scrupuli; Et intellectus, relicto nocturno *Rationis* duce, Meridianum *Revelationis Solem* sequi debet, & *Ratio* est captivanda in obsequium *Fidei*. Nulla autem inter *S. TRINITATIS*, aut quodvis aliud in *Rel. Rev.* mysterium intercedit *Contradictio*, licet insuperabiles in suo conceptu involvat *difficultates*, quæ exinde oriuntur, quod homines impotentes nimio vel curiositatis vel superbiæ cæstro perciti, in iis, quæ *DEUS* nos celare voluit, supra quod Revelatum est sapere, & rem suâ naturâ *Incomprehensibilem*, utpote infinitam, puerilis suis facultatibus comprehendere, ambiunt. Quum, ut ait *Hilarius l. 4. de Trim.* non subeant *Ingenia* nostra, in *Cælestem scientiam*, neque *Incomprehensibilem cunctitatem*, sensu aliquo *Infirmetas* nostra concipiet.

XLI. DEUS cuncta condidit, ut originis Authorem adumbrarent; In singulis ergo rebus, conspicuæ sunt perfectiones Divinæ; Et *Mundus Materialis Numinis* omnipotentiam, sapientiam &c. vividissimè pandit. A continuis *Corporum* in sensus nostros actionibus, opportuna admodum eadem cognoscendi arsa, nobis concessa videtur: Sed si quis *Veterum* multiformem evoluerit *Physicam*, verissimum comperiet illud *Ciceronis l. 3. de Nat. D.* nihil tam absurdum, quod aliquis non dixerit Philosophorum: Et qui *Recentiorum* expendere *Hypothesen*,

cos ambitiosè nimis anhelantes *Systemata*, & generalia principia nondum satis explorata, avidè arripientes, Conjecturas si non inanes, saltem incertas orbi obtrusisse, deprehendit. Nec tamen spernenda, aut pro incerta penitus habenda est *Physica*, i. e. scientia corporum: Nam in illa duo sunt, toto Cœlo diversa, nempe *Phænomena*, i. e. Vires & effectus corporum; Et *Rationes*, vel causæ naturales omnium *Phænomenon*: Illa aded sunt certa & obvia, ut accuratam tantum exigant observationem, & eorundem notitia est, quæ *Historia Naturæ* dicitur; In qua *Soc. Reg. Lond. Malpig. Redi. Smammerd. Grew. &c.* operam felicissimè collocarunt; Et unde *Medici*, alique *Naturæ Curios*, utilissimæ generi humano hausere inventa. Sed *Rationes* omnium qui in Mundo cernuntur effectuum, generalia exigunt principia, quæ licet non lateant, ut *Du. Hamel, Conf. P. V. & N.* altius in naturæ occultis quasi defossa, quam ut ullâ curâ vel cogitatione erui possint, majorem tamen exigunt experimentorum, copiam, quam adhuc sperare æquum est, quum *Philosophia Experim.* vix fuerit per dimidium unius seculi exulta: Et licet experimenta, & certa suppetere principia, rarò tamen magna illa oriuntur ingenia, quæ *Naturæ* fabricam ab ovo eruere valent. *Cart.* integram ex novis principiis molitus est *Physicam*, Quam licet veritati non usque quaque congruam, *Candidati*, ut præstantissimam, orbi adhuc cognitam, amplectuntur. *Cosmopœiam* explicandi ratio, nulli feliciter cessit; Nam, ut *Polan.* sola fides docet mundi *κατασκευη*: Et vera ac certa creationis cognitio non acumini mentis humanæ, sed Lumini Divino; non rationi, sed Revelationi accepta est ferenda. *Systema Copern.* nec phænomenis impar, nec rationi vel fidei discors. Nulla hucusque prodit Terræ nostræ *Theoria*, quæ motus *Legibus*, & *Phil. Nat.* principiis congruit. Nec mirum *Theoristas* magnis excidisse ausis; dum Mundi Originem & Catastrophen Mechanicè explicare nituntur; Quum Miraculosi hi effectus sint in DEI omnipotentiam, & non Naturæ Vires & Leges, refundendi. *Tho. Burnet* in *Theoria* vindicias, ita *S. Scripturas* enervavit, easdem in Allegorias & fabulas vertendo, ut nihil ex iis adduci queat quod n. quam ejusmodi artibus eludi non possit. *Whiston.* *Newtono* quam *Moss* additior videtur: Et dum utriusque defectus monstrat *Jo. Keil.* integram tum veterum tum recentiorum Philosophorum gentem minus humaniter, nedum reverenter, tractat.

Ad Phil. Nat. systema formandum observationes & calculationes sunt omnimodò necessaria: Nam sicut observando naturæ vires & Phænomena investigantur; Ita sine *Arithm.* & *Geom.* cognoscere nunquam possumus; num ulla inter causam & effectum sit proportio; Sectionum conicarum, nempe triangularis, Circularis, Parabolica, Hyperbolica & Elliptica explicationes, & in planis sciometricum; Ut & *Hypothesis*, *Ptolem.* *Copern.* & *Tych.* & denique *sphæra Copern.* & ut inque *Globis* partes & usum; In ipsa diatriba monstrabunt (cum bono DEO) CANDIDATI

Vitari non potest reprehensio nisi nihil scribendo. Cic.

E I N I S.

